

JANIRE ETXABE

"Naturguneetan hasten da koreografia sorkuntzea"

Janire Etxabek jantza bertikala egiten dau. Dimegaz alkartearen sortu eban 2017an Diman bizi zanean beste lagun bigaz batera, jantza bertikaleko ikus-entzunezkoak zabalduz. Hortik sortu zan, *Harria Herria* 2019an BBK Mendifilm Bilbaon estrenau zana. Harrezkeroztik buru-belarri dabil lanean eta proiektu barriakaz: Harrobi Dantza Bertikala (*harrobi.eus*) konpainia sortu, zuzeneko emonaldiak, *Haize Lerroa* filma grabau, *Dendu* proiektu barria martxan ipini eta jantza bertikaleko eskolak emon sormen handiko beste proiektu askoren artean. Garagarrilaren 2an, Bilboko Kalealdian zintzilikatuko dira Harrobi Dantza Bertikala konpainiakoak, UPVko eraikinaren kanpoko paretan, jantzan egiteko.

Erredakzioa

Jantza bertikaleko zure lehenengo proiektua *Harria Herria* izan zan, ezta?

Bai. Gaixorik nengoala idatzi neban. Bere sasoiari, Jabi Atutxak, Emaldi auzuneko lagun batek lagundu eustan ubikazioak topatzen eta. Gero jantzari bila hasi ginan. Lehenengo proiektua *Harria Herria* izan zan 2019an. BBK Mendifilm-en aurkeztu genduan eta gero apur bat Dimegaz alkartearen bitartez difusioa egin neban.

Arrakasta handia izan eban film horrek.

Bai, aurkeztu neban hainbat lekutan, nazinoarte mailan, estaduan, Euskal Herrian... eta ohorezko menzinoa jaso eban Memorial Maria Luisan eta Los Angelesen (California) eta Toronton sari bi jaso ebazan, bata film labur onenaren saria eta bestea film musikal onenaren saria.

Eta gero, lehenengo proiektu horregaz sortu zan Txalapart-eri Oreka TXko musikariak proposatu

bat neutsen proiektua zuzeneko eraioa. Niri gustetan jata sokatik zintzilikatzea eta naturan jantzatzea eta hau guztiau jantzatzeke asmoagaz egin neban. Eta eura kaz eroan neban proiektu hori zuzeneko. Menorkan Pedra Vivan estrenau zan. Itzela izan zan lehenengo esperientzia ha. Menorkan, 30 metroko paretan baten, zuzenean eta holango musikariakaz. Ametsa betetea baino gehiago izan zan.

Baina etenaldia egin zenduan.

Apur bat agobiauta nengoan. Ametsa amesgaizto bilakatzen egoan eta ebatzi neban ixtea ezin nebalako holan jarraitu. Itxi neban, pasau ziran hilabeteak eta joan nintzan Lisboako unibersidadera jantza bertikaleko formakuntza bat egitera, Magalie Lanriot jantzariagaz. Asko miresten dodan jantzaria da Lanriot. Bitartean, bigarren film laburra egiten hasi nintzan, oindino be lanean nago *Haize Lerroa* film laburrean, Urkiolako bailaran grabetan gabizana.

Zemendiaren

amaieran, txarto

nengoan, faltan

botaten neban zeozer:

sortzea, ensaiatzea,

jenteagaz alkartzea

eta partekatzea...

Azkenean onartu

neban jantza bertikala,

soka eta harria nigaz

bat datozen gauzak

dirala: eskalatzea eta

jantzatzea... ezin naz

ondo egon hori egin

barik

Alejandra Perez jantzariagaz metraje laburreko filman lanean egon nintzan eta *feeling* handia daukat beragaz, baina hor geratu zan asuntoa. Ondo moldatzen ginan, baina film laburrean neukan nik fokoa eta ez neban jarraitu gura zuzenekoakaz.

Hilabete batzuk berandua-go deitu eusten zuzenekoakaz aurrera jarraitzeke baina neukan asmorik ez. Baina zemendiaren amaieran, txarto nengoan, faltan botaten neban zeozer: sortzea, ensaiatzea, jenteagaz alkartzea eta partekatzea... Azkenean onartu neban jantza bertikala, soka eta harria nigaz bat datozen gauzak dirala: eskalatzea eta jantzatzea... ezin naz ondo egon hori egin barik.

Eta orduan zuzenekoetara bueltetea ebatzi zenduan.

Beste dei bat jaso neban, abenduan uste dot, eta hor ebatzi neban aurrera jarraitzea: Alejandro, zuzenekoakaz eta Txalapart-egaz, Oreka TXeko txalapartariakaz.

Eta Alejandra eta biok buru-

belarri hasi ginan lanean; ordu piloa sartu genduan gauza barriak sortzean, sano gustura. Heldu zan momentu bat jantzari barriak topau behar genduzana. Ondo sentidu arazoten ninduen personak izan behar ziran, proiektua maite eta nire moduan jantza bertikalean pasinoa eukienak. Katalunia eta Madrilgo jantzari bigaz *feeling* handia sortu zan. Gabonetan proiektuari heltzea eta aurrera jarraitzea ebatzi neban. Urtilaren hasieran jantzariakaz hasi ginan lanean eta oin taldean jente gehiago dago. Sano pozik nago, oin hau taldea dala sentitzen dodalako.

Harrobi Dantza konpainia sortu zenduan.

Dimegaz sortu neban jantza bertikala oinarri eukien ikuskizunekoak aurrera aterateko. Beti naturan suertatzen ziran koreografia horreek eta proiektu eta *performance* eta esku-hartze artistiko horreek zabaltzeke asmoagaz. Ebatzi neban desbardintatzea hori: Dimegaz ixtea proiektu horreek aurrera aterateko baina sentitzen neban jantza konpainiak bere identitate propioa behar ebalan. Eta holan, alkartearen sortu neban lagun bigaz. Harrobi izena ipini neutsan, Dimatik Arteagara joan nintzanen biziten harrobiaren ondoan instalau nintzalako. Ordu piloa sartzean neban han bakarka edo lagunakaz. Harrobi horretan harrobi barri bat egiten hasi gara. Jentea alkartzen da, jente barria dator, probetan, entsegu irekiak egiten doguz normalean... Koreografia sorkuntza hasten da naturguneetan, gustura sentitzen garen espazio horreetan. Gero, horreek ensaialekura eroaten doguz Bilbao Kirolak-eko eta Tantai espazioko entsegu lekura eta gero entsegu irekiak egiten doguz lantzean behin.

Oso polita da etorten dan jenteagaz sortzean dan harremana. Euren eretxia entzutea gustetan jata: zer gustau jakien eta zer ez. Eta proposatzen deutset zintzilikatzea eta esperientzia probetea.

Zelan hasi zinan jantza bertikalean?

Jantza flamenkoa eta eskaladatik nator. Sasoi haretan bikotekidea neukan eskalatzailera zana eta joaten ginan gradu handiko sektoreetara eskalatzera. Nik eskalatzan dot baina ez hainbeste eta bera ez zan joaten gradu txiki-tarakoetara gradua ez jeistearren. Eta nik, ez aspertzeko-edo, sokea ipini eta saltoak egiten hasi nintzan. Gero Diman mendiko txokotxo bat topau neban han bakarka egon eta zintzilikatze.

Ondoren ikastaroak egiten hasi nintzan. Lehenengo Dani Tomasegaz jantza akrobatikoa egiten, gero Ludovica Zoinagaz, gero Juan Leibagaz Madrilen... Jantza bertikala eta akrobaziak egiten ditue. Egin dodan atzen ikastaroa Magalie Lanriategaz izan da Lisboan, eta laster kanpora noa barrero be beste formazioa bat egiten.

Garagarrilean, Bilbon Kalealdian egingo dozue zuzeneko bat. Hor natura gitxi.

Dana dala, guk naturan sentiduten doguna traslatau gura deusagu ikusleari. Musikeak eta letrak lagunduko deuskue horretan. Argiztapenean Carlos Solano nafartarra eukiko dogu.

Bizkaia Aretoan izango da, UPVko eraikinaren kanpoko parteran. Pentsetan dot kalean izan arren, COVID-19aren neurriak dirala-eta, aforoa murriztuta egongo dala; orduan ikusi gura izan ezker, onena izango da apur bat lehenago joatea, gaueko 22:00etan hasiko da.

Amaia Albeseke diseinatu ditu jantziak. Goi mailako jantzigintza egiten dau, Cayetana Guillen Cuervo be jantzi dau, barbarako. Ekaitz Zilarmendi gure argazkilaria aitatu eustan bere izena. Nik aspalditik ezetuten neban eta deitu neutsan eta ipini zan lanean buru-belarri. Datorren astean daukaguz jantzi probak.

Zuzeneko emonaldi honetan, Oreka TXen txalapartarien musikea erabilten dogu.

Eta eurekaz zuzenean behar egiteko proiekturik?

Bai, beste proiektu baten lanean gagoz, *Dendu* izenekoan, eurekaz egiten dogu zuzenean. Musikari guztiak etorten dira zuzenean joter eta guk jantzan egiten dogu. Zuzeneko hori 70 minutukoa da eta espero dogu uda honen amaieran edo estrenau ahal izatea.

Harrobi Dantza Bertikala konpainian, 4 jantzari gagoz. Del Perera, Sara Mohino, Alejandra Perez eta Janire Etxabe. Behar teknikoak egiten, Ekaitz Zilarmendi argazkilaria, Felipe Eizagirre, naturan egiten doguzan eskuhartzeko guztiak grabatu egiten dituan eta Carlos Solano argi teknikaria dogu. Aitor Narbalez zuzenekoaren kontratazioak eta antzeko lanak egiten ditu.

Natura mobimentuaren euskarria dala dinozu. Arteak eta naturak bat egiten dabe zuzeneko ikuskizunetan. Zenbat daukie bakotzetik?

Jantza bertikalak eta sorkuntza garaikideak, euskal kultura eta nortasunagaz bat egiten dabe proiektuetan, paisaia, ingurune eta memoriaren bidez. Eta naturan egindako eskuhartzeko artistikoak era globalean zabaltzen doguz: zuzeneko emonaldiak, entsegu irekiak, solasaldi jantzatuak, formakuntzak eta abar eginaz.

Oinarritzen naz euskal artisten proiektuetan. Aurreko baten izan zan Oreka TX-aren kanta baten eta Arteagako harrobian, andrak zelan harremantzen diran harriagaz landu genduan. *Haize Lerroan* ikus-entzunezkoan Imanol Marrodan artistaren artelan baten oinarritu gara. Eta *Dendu* proiekturako Mikel Lersundi eskultorearen *Orekaren bila* lanean.

Garagarrilaren 3an lehenengo solasaldi jantzatu egingo dogu Aiaraldea Faktorian. Bertan dago lanean Gartzan Garaio, Aiaraldekoko Faktoriaren arduraduna da bera eta lagun ona. Proposatu eustan han zeozer egitea. Pareta txikia da eta esan neutsan, "bueno, solasaldi musikatuak egiten diran moduan, solasaldi jantzatu egin daikegu jantzari bigaz".

Maiatzean be egin genduan ekintza barri bat, jentek jantza bertikala probetako. Mendi urteker bat izan zan, eta oin eskegiten nazen leku batera eroan nituan, eurak probetako. Sano esperientzia polita izan zan eta oso aberasgarria.

Eta formakuntza ikastaro trinkoak emoten doguz, astegoi-entetan, hile birik behin, Txitatokin, Urdaibaiko Zirkuko Eskolan. Baita bi barikutan be hilean.

UDA KULTURALA
2021 Igorre

BAGILAK 26
Idoia Asurmendi
KONTZERTUA
19:00

Eguraldi onagaz
Goiko plazako
frontoian, txarragaz
Kultur etxean.

Gonbidapenak eskatzeko:
www.igorrekultura.blogspot.com

IGORREKO UDALA